

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

In Genesis Enarratio

Chyträus, David

Vitebergæ

VD16 C 2625

Capvt Decimvmqvintvm.

urn:nbn:de:hbz:466:1-36126

Benedictus Abram Deo excelsio.) Abram benedictus est à DEO. Deus fauet & iuuat Abraham.

Benedictus Deus excelsus.) Ago Deo Gratias, quod tibi uictoriam dedit.

Leuo manum meam ad Dominum.) Id est, Iuro, Testem inuoco Deum.

Corrigeam Caligæ.) Caliga propriè significat ocream, qua tibiæ teguntur. Vnde Caligula Imperator ioco militari nomen accepit.

CAPVT DECIMUMQUINTVM.

Vnus est in hoc Capite & tota Ecclesie doctrina, præcipuus locus, de Iusticia fidei, quæ splendide & copiose Rom. 4. Paulus enarrat. Ideoq; ab hoc primo dicto, quod extat in Mose de modo iustificationis, suam disputationem orditur, ut ostendat doctrinam de iusticia fidei, quæ tunc uoce Euangelij renouabatur, non recens inuentum esse, sed perpetuum ueræ Ecclesie Dei consensum esse.

Cum autem hic præcipuus doctrine Christiane Articulus sit, ex quo omnium nostrum æterna salus pendet, breuiter summam ueræ sententiæ de iusticia fidei, usitatis questionibus Methodi inclusam recitabo.

Vocabus

Vocabulum iusticiæ in Euangelio non significat
more philosophico & legali, obedientiam
sam erga omnes leges, uel uirtutes, & qualitate
nobis, sed acceptiõnem remissionis peccatorum
reconciliationis cum Deo, & Imputationis iusticiæ
gratuitam propter Christum.

IUSTIFICATIO hominis
ram Deo est acceptio remissionis peccatorum,
& Imputationis Iusticiæ gratuita, non propter ulla
uirtutes, sed propter solum Christum, & in
la fide apprehensum, cum qua connecta est donatio
Spiritus sancti, & inchoatio nouarum uirtutum,
quæ in persequena iusta, hoc est, fide reconciliata Deo
placent propter Christum.

SPECIES nullæ sunt. Vna est enim & eadem
ratio Iustificationis omnium heredum uitæ æternæ
uidelicet Imputatio Iusticiæ gratuita, quæ fit
propter Christum, ut Act. 4. dicitur, Non est in
quo alio salus. Neq; est aliud nomen sub cælo in quo
oporteat nos saluos fieri.

Act. 15. Credimus nos per gratiam Domini
Iesu Christi saluari, sicut & Patres nostri
fidei sunt.

Act. 10. Huic omnes Prophetae testimonium perhibent.

Et Paulus Rom. 4. Ideo etiam hoc dictum de Iustificacione Abrahæ citat, ut doceat omnes patres fide, id est, fiducia misericordie propter Messiam promissæ saluatos esse.

CAUSA EFFICIENS principalis est, Deus immensa misericordia remittens seu non imputans nobis peccatum, & recipiens nos ad hereditatem uitæ aternæ. Rom. 8. Deus est qui iustificat. Ioh. 3. Sic Deus dilexit Mundum, ut Filium suum unigenitum daret, ut omnes, qui credunt in eum, non pereant, sed habeant uitam aternam.

CAUSA IMPVLSIVA, quæ mouet uoluntatem Dei, ut nos immundos recipiat, est sola intercessio & meritum filij Dei, Domini nostri IESU CHRISTI, Rom. 3. Iustificamur Gratis, ipsius gratia, per redemptionem quæ in Christo Iesu est. Roman. 5. Iustificati per Dominum nostrum Iesum Christum. Ephes. 1. Dilexit nos in Dilecto, elegit nos in Christo.

CAUSA INSTRUMENTALIS est sola FIDES, quæ uniuerso uerbo DEI nobis proposito, & quidem promissioni gratuite reconciliacionis, seu imputationis Iusticie propter Christum donandæ assentitur, & est fiducia in Christo, iuxta promissionem acquiescens. Rom. 3. Iustificamur per fidem. Rom. 5. Iustificati fide pacem habemus. Roman. 4.

man. 4. Ideo ex fide Gratis, ut sit firma promissio.
Ita hic dicitur: CREDIDIT Abraham, scilicet
se habere Deum propitium, propter uenturam
men, se habiturum posteritatem, se recipi, defen-
diuari & saluari à Deo, iuxta promissionem pre-
cedentem: Ne timeas Abraham, Ego protector tuus
merces tua magna ualde.

PRIMUM autem in hac causa considerandum
Hanc propositionem, Fide iustificamur, corre-
ctam intelligendam esse, De Obiecto seu Termine
uidelicet, Quod propter solum Filium Dei Do-
num nostrum IESVM CHRISTVM, acci-
mus remissionem peccatorum, & iusti reputamur,
non propter nostram noticiam uel fiduciam,
hac forma uerborum, Fide iustificamur, id est
scripturam, ut utrumque doceat, & quæ sunt be-
neficia Christi, uidelicet, Quod per & propter IESVM
CHRISTVM donetur nobis iusticia, ac uita
æterna, Et quomodo nobis applicari, & ad nos
transferri debeant, uidelicet, Sola Fide amplecti
promissionem.

SECUNDO. Hæc regula firmissime tenenda
tur. Quamquam externa obiecta, circa quæ uertitur
Fides, dissimilia sunt, sicut tempora, negotia,
personæ differunt, Tamen semper unum primum
principale obiectum fidei est Deus propitius &
promissor.

promissionem propter Mediatorem, seu promissio
reconciliationis. Non enim possunt peti & expecta-
ri à Deo bona corporalia, nisi praeluceat fides, sta-
tuens nobis peccata esse remissa, nos à Deo diligere &
iuuari propter Christum.

Hac regula animaduersa bene iudicari potest,
quomodo hoc dictum in Genesi, quod uidetur de
promissione corporali, scilicet, de posteritate solum
loqui, accommodetur à Paulo ad fidem de remissio-
ne peccatorum, & de CHRISTO, & quomodo
Exempla Ebræ. 11. ad confirmationem doctrinæ de
fide citentur.

TERTIO. Diligentissimè huius loci doctrina
contra Academicam dubitationem aduersariorum
cogitetur, uidelicet, Fidem esse, non solum in genere
nosse & credere articulos fidei ueros esse, & ali-
quibus, ut Petro aut Paulo dari remissionem pecca-
torum, sed etiam firmissimè statuere certo SIBI-
IPSI omnia peccata, propter Mediatorem remit-
ti. Hanc sententiam illustribus uerborum luminibus
proponit Paulus Rom. 4. Abraham ad promissio-
nem Dei non hæsitauit, uel dubitauit ob diffidenti-
am, seu firmam fidem habuit, dans gloriam DEO,
& plenissimè sciens, quod is qui promiserat, posset
etiam præstare, Ideo & imputatum est ei ad iusti-
ciam. Non est autem scriptum tantum propositum
ipsum, Quod imputatum sit ei ad iusticiam, sed eti-
am pro-

am propter nos, quibus imputabitur, credentibus
eum, qui suscitauit IESVM dominum nostrum
mortuis &c.

MATERIA circa quam. Est persona
dens, ut Abraham, Paulus, Latro in cruce. Ioh. 3.
Deus dilexit Mundum, ut Filium suum unigenitum
daret, ut OMNES credentes in eum non perirent
sed habeant uitam eternam.

FORMALE iustificationis coram Deo.
imputatio iusticiæ seu, absolutio à peccato, remissio
peccatorum, reconciliatio & acceptatio ad uitam
eternam.

Etsi enim uerissimum est, in iustificatis fieri
renouationem seu iustificationem, & inchoari
uirtutes, tamen semper necesse est præcedere imputa-
tionem iusticiæ, qua iusti, id est, accepti sumus
Deo placemus propter Mediatorem, non propter
nostram mundiciem aut impletionem Legi.
Quia etiamsi fit renouatio & infusio uirtutum
tamen uirtutes nostræ nec integræ sunt, nec sine peccato,
nec satisfaciunt Legi. Quare ut conscientiam
certam & firmam consolationem habeat, & ut
Dei debitus honos tribuatur, statuendum est quod
persona propter solum Mediatorem Deo placeat.
Rom. 5. dicitur. Iustificati fide pacem habemus cum
Deum, per dominum nostrum Iesum Christum.

1. Corinth. 5. Eum qui non nouit peccatum, pro nobis peccatum fecit, ut nos fieremus iusticia Dei per ipsum. Psal. 143. Non iustificabitur in conspectu tuo omnis uiuens. Philip. 3. Vt inueniar in eo, habens non meam iusticiam, sed eam quæ ex Deo, per fidem, agnoscen- tem Christum.

Obseruent autem iuniores explicationem Ar- gumenti, quod nunc à quibusdam ueræ sententiæ ob- iicitur.

Deus est uerax & iustus,

Imputare iusticiam ei, qui non habet ueram iusticiam inherentem, pugnat cum ueri- tate & iusticia Dei.

Ergo. Nostra iusticia non est tantum im- putatio iusticiæ.

Respondeo ad Minorem. Nego Minorem, Quia etiamsi actio Dei recipientis nos propter Filium, et imputantis nobis iusticiam non congruit cum nostra qualitate, seu nostra immundicie, Tamen congruit ad promissionem Euangelij, quod est dulcissima & gratissima Legi, nec minus uera quam ipsæ Legi conciones. Cum enim Lex uel perfectam obedienti- am sine peccato, uel pœnam sufficientem requirat, ut Christus pœnam pro nobis persoluerit, Perspi- cuum est actionem Dei reputantis nos iustos pro- pter Filium, nec cum iusticia Dei in Lege Dei pate- facta pugnare.

Y Oritur

Oritur autem hoc Argumentum ex confusio-
doctrinae Legis & Euangelij.

FINES seu EFFECTVS Iustificatio-
sunt.

- I. Donatio Spiritus sancti & inchoatio nouae
cis, iusticiae & uitae.
- II. Pax conscientiae letantis in Deo, & accedenti
ad eum, & perferentis omnes afflictiones. Rom.
Iustificati fide pacem habemus erga Deum, per Do-
minum nostrum Iesum Christum, per quem & ac-
cessum habemus fide in gratiam hanc, in qua sumus
& gloriamur &c.
- III. Vita aeterna. Iustus fide sua uiuet.

COGNATA sunt, Gratia, & Praedestinatio.

PUGNANTIA sunt octo praecipua cor-
ruptelae huius uerae & salutaris doctrinae de Iustifica-
tione. Quas alibi exposuimus & refutauimus.

TEXTVS XV. Capitis.

Per uisionem.) Filius Dei ostendit se Abraham
noctu uigilanti in Specie seu Idea naturae humanae
quam post annos 1900. assumpturus erat.

Noli timere Abraham, ego. pro-
tector tuus, & merces tua magna
ualde.

Vtilis regula à Luthero tradita hic cōsideretur.

Omnia præcepta Dei, omnes promissiones, & consolationes diuinæ debent correlatiuè intelligi. Ita hæc consolatio, Noli timere, ostendit Abraham in magna consternatione esse, & agni non solum de sobole, sed de sua salute, de defensione, de gubernatione, de uentura Ecclesia, de herede & omnibus rebus necessarijs. De his omnibus audit hanc consolationem & promissionem, in qua complectitur Deus remissionem peccatorum, defensionem & alia bona Abrahæ necessaria. Et intelligatur hæc promissio uniuersaliter ad omnia Ecclesiæ tempora pertinere.

Noli timere.) Ego tibi faueo, ego te recipio in gratiam, ego te gubernabo & saluabo propter Semen Christum.

Ego protector tuus sum.) Ego te rego Spiritu sancto meo, ego gubernabo consilia & actiones tuas, defendo te aduersus Tyrannos & Diabolos.

Et merces tua magna ualde.) Labores tui non erunt irriti, dabo successus salutare & præmia.

Filius Procurationis domus meæ iste Eliezer.) Filius procurans domum meam seu Oeconomus meus est iste Damasceus Eliezer.

Vel ut Lutherus uertit, Ego Abraham uado
 X z absq;

absq; liberis, & iste procurator domus meae, habet
Filium.

Vel Filius relictionis domui meae est iste Eliezer, Hoc est, Relinquitur ad hereditatem suscipiendam.

Eduxit eum foras.) extra Tabernaculum.

Sic erit Semen tuum.) Vt Stelle sunt immutabiles, sic posteritas tua numerari non poterit. Enarrat autem Paulus hanc particulam non tantum de Gente Iudaica, sed etiam de tota Ecclesia ex gentibus collecta, quae fide promissionem de Christo Abrahamo traditam amplectitur.

וְהָיָה זְדֵקָה לְךָ
VeHeemin Balehoua Valahsebo lo Zedeka, Credit Deo, & reputatus est iustus.

וְהָיָה זְדֵקָה significat reputare, imputare, cogitare.

Scito prænoscens.) Interpretatio Signi, Populus Israël adfligetur ab Aegyptijs, sed propter promissionem Abrahamae factam liberabitur.

Quadringentis Annis.) Hi incoandi sunt de Exitu Abrahamae ex Charan, ut ex Galat. 3. apparet, fuit enim populus in Aegypto tantum annos 430. Antea 215. annis peregrini fuerunt in Terra Canaan.

Ego iudicabo.) Hoc est, puniam. Synecdoche.

Nondum impletæ sunt iniquitates Amorrhæorum.) Lento gradu ad uindictam sua minima procedit ira, ut inquit Valerius Maximus.

Nam immensa bonitate & patientia differt pœnas, ut spacium pœnitentiæ impijs concedat. Qua mora cum abutuntur impij ad confirmandam securitatem & contemptum Dei, tandem in horrendam pœnas impœnitentes abijcit, & tarditatem supplicij gravitate compensat.

Lampas Ignis transiens inter diuisiones.)
Fax ardens transibat inter pecora diuisa, & comburebat seu absumebat ea.

Pepigit Dominus Fœdus cum Abraham.
In fœderibus sancendis usitatum fuit uictimam paritari, & per medium transire, ut ex Capite 3 4. Ieremia perspicuum est.

Cin.eos) קיני Keni, possessio mea.

Cenez.eos) קניצי Kenici, possessio mea iste.

ו זה iste.

Cethmoneos) קדמוני Kademoni antiquus, Orientalis.

Reliqua Vocabula prius Capite 10. 11.
14. exposuimus.

Y ; CAPVT